

Nota

TER INFORMATIE

Betreft

Aanbieding adviesrapport “Op weg naar betekenisvolle transparantie”

Aan: Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding

Van: Bureau

Datum

18 maart 2025

Kenmerk

2025-0000233110

Bijlage(n)

Adviesrapport

Pagina

1 van 4

Uw kenmerk

Aanleiding

Het Adviescollege Openbaarheid Informatiehuishouding gaf opdracht voor onafhankelijk onderzoek naar actieve openbaarheid en hoe die ‘productief’ gemaakt kan worden, in de zin dat hij er aan bijdraagt dat burgers geïnformeerd kunnen kiezen, participeren bij het maken van beleidskeuzes of de overheid ter verantwoording kunnen roepen of controleren. De centrale vraag: hoe kan actieve openbaarheid betekenisvol zijn?

Aanbieding eindrapport

Het onderzoek van USBO advies (gelieerd aan Universiteit Utrecht) door Erna Ruijter, Isa Bertram, Stephan Grimmelhuijsen en Albert Meijer leidde tot het rapport “*Op weg naar betekenisvolle transparantie: onderzoek naar actieve openbaarmaking die aansluit bij de informatiebehoeften van burgers.*” Het onderzoek is gebaseerd op literatuuronderzoek, (33) interviews met ambtenaren en belangengroepen en (3) designsessies met ambtenaren en inwoners.

Dit onderzoek is een belangrijke bouwsteen voor het advies over actieve openbaarmaking, waarvan we de redeneerlijn bespraken in de collegevergadering van 7 maart. In het conceptadvies zullen wij de inzichten en aanbevelingen uit dit adviesrapport verwerken.

Inzichten en aanbevelingen uit het onderzoek

De onderzoekers identificeerden drie spanningsvelden en doen aanbevelingen om actieve openbaarmaking betekenisvol te maken.

- **Juridische versus communicatieve logica**

USBO beveelt aan om de juridische logica van ambtenaren - voldoen aan de Woo - in lijn te brengen met de communicatieve logica van burgers – vervullen van hun behoefte aan vindbare, toegankelijke, relevante en bruikbare overheidsinformatie. Daarvoor bevelen ze een lerende houding aan, onder meer met

- a. een visie en strategie voor betekenisvolle transparantie
- b. het versterken van de community of practice en
- c. het experimenteren met openbaarmaking van 'batches' relevante informatie.

- **Generieke versus specifieke behoeften**

USBO constateert dat informatiecategorieën niet (volledig) tegemoet komen aan de behoeften van burgers. Ze bevelen aan om vorm en inhoud van actieve openbaarmaking af te stemmen op die behoeften

- a. door in gesprek te gaan met burgers, mogelijk met hulp van intermediaire organisaties, en hun behoeften te blijven checken
- b. door pilots met actieve openbaarmaking te doen op inhoudelijke thema's en
- c. door transparant, toegankelijk en verantwoord te experimenteren met AI om de vindbaarheid en begrijpelijkheid van informatie te verhogen.

- **Externe wensen versus interne mogelijkheden**

USBO raadt aan om de spanning tussen externe verwachtingen van de overheid en interne mogelijkheden te overbruggen met een open, veilige en lerende cultuur. Daarbij raden ze aan om:

- a. helder te communiceren over de mogelijkheden én onmogelijkheden van actieve openbaarmaking
- b. zorg te dragen voor de borging van de veiligheid van ambtenaren en kennis en
- c. ervaringen uit te wisselen.

Inzichten op basis van het onderzoek voor het conceptadvies

- Betekenisvolle transparantie veronderstelt dat overheidsinformatie tegemoet komt aan de informatiebehoeften van burgers.
- Nodig is daarvoor dat de documenten tijdig openbaar worden gemaakt, en dat de informatie volledig en accuraat is en voorzien van context en duiding.
- Intermediairs, waaronder journalisten, kunnen een rol spelen bij het toegankelijk en toepasbaar maken van informatie.
- Veel werk zit in het openbaar maken van verplichte informatiecategorieën (Woo art. 3.3). Dat is zeker waardevol, maar komt niet per se tegemoet aan de roep om betekenisvolle transparantie.
- De kern en de meerwaarde van betekenisvolle openbaarmaking zit in de inspanningsverplichting van artikel 3.1 Woo. Vanuit deze invalshoek kan de overheid in overleg met de buitenwacht categorisch thema's / vraagstukken vaststellen die betekenisvol en dus relevant zijn voor burgers om dááover vervolgens actief, tijdig en

begrijpelijk informatie naar buiten te brengen. In de praktijk blijkt uit het onderzoek dat er twee stromen zijn in de informatiebehoeften van burgers: informatie over maatschappelijke vraagstukken en over individuele vraagstukken.

Communicatie

Het eindrapport wordt in de week van 24 maart gepubliceerd op www.acoi.nl met een begeleidend nieuwsbericht en LinkedIn-bericht.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

NVT

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Classificatie
1	Adviesrapport "Op weg naar betekenisvolle transparantie"	